

УДК 334.021.1

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Студ. А.С. Онішук, гр. БПО 1-14

Науковий керівник доц. М.С. Шкода

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Автор ставить за мету дослідити особливості стратегічного планування у вітчизняних підприємницьких структурах. Завдання - проаналізувати різницю в стилях стратегічного планування в підприємницьких структурах, їхні переваги й недоліки.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження – процес вибору стилю стратегічного планування вітчизняними підприємцями. Предмет дослідження є теоретичні та методичні засади становлення стратегічного планування в малому, середньому та великому підприємстві.

Методи та засоби дослідження. графічний та картографічний – при наглядному зображенні результатів опитування, щодо стилю планування; статистичних групувань – при формуванні табличних матеріалів і узагальненні статистичних даних щодо вибору стилів стратегічного планування серед підприємців.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження дозволяють робити рекомендації щодо придатності різних стилів стратегічного планування для вітчизняних підприємницьких структур.

Результати дослідження. Незважаючи на досить високу розробленість багатьох аспектів планування, включаючи його методологію, автор підкреслює, що перехід індустріальної економіки в фазу постіндустріальної кардинально змінює вимоги до системи планування на всіх рівнях управління економікою, включаючи рівень підприємництва. Що ж в такій ситуації відбувається з процесом планування підприємницької діяльності? Дискусія з приводу використання стратегічного планування у підприємницькій діяльності залишається відкритою в економіці знань. Це і зрозуміло, оскільки, з одного боку, підприємницька діяльність, орієнтована на впровадження інновацій та швидку реакцію на ринкові зміни, взагалі суперечить будь-яким спробам дій відповідно з планом. З іншого боку, коли мова йде про принципи інновації, які потребують довгострокових інвестицій, не мати плану неможливо, оскільки будь-який інвестор хоче знати термін окупності і інвестиційні ризики, що змушує такий план зробити. Тому для підприємницької діяльності дискусія з приводу домінування формального і спонтанного підходу в плануванні так само актуальна, як для традиційної господарської діяльності.

Очевидно, що ці зміни змушують підприємницькі структури будь-якого рівня враховувати концепцію сталого розвитку при прийнятті стратегічних рішень. Діяльність підприємницьких структур стає все більш орієнтованою на сталий розвиток, вона здійснюється з урахуванням інтересів суспільства і екосистеми, а, значить, потребує формального планування (передбаченні). Оскільки глобальні проблеми все активніше виходять на перший план і потребують вирішення, то держава, а слідом за ним і бізнес, починає враховувати їх у своїх стратегічних планах розвитку, що зумовлює зміну методології планування.

В рамках даного дослідження ми зупинимося на дослідженні стилів планування, які домінують в українських компаніях.

Вибірка респондентів склала 42 представника топ-менеджменту компаній різного розміру.

Вибірка була стратифікована за розміром підприємств. Для проведення дослідження була розроблена анкета, яка містить питання і способи їх вимірювання. Для оцінки отриманих відповідей на питання ступінь згоди вимірювався за шкалою Лайкерта (1 -

абсолютно не згоден ... 5 - абсолютно згоден). Для аналізу даних і перевірки гіпотез використовувалася статистичний і кластерний аналізи.

Географія дослідження була представлена 3-ома великими містами України-Київ (41%), Львів (48%) і Дніпро (11%). До вибірки потрапили майже всі галузі промисловості і сфери послуг; оскільки в вибірці домінували малі підприємства, то основна питома вага припала на оптову та роздрібну торгівлю (16%), послуги населенню (14%), виробництво споживчих товарів (13%), будівництво (12%). Наявність служби НДДКР було важливим критерієм при проведенні дослідження, який хоч і побічно, на нашу думку, але може охарактеризувати інноваційність компанії. Згідно з результатами опитування, лише у 21% компаній є служби НДДКР. Принципово велика частина компаній вибірки характеризується приватною / акціонерною формою власності - 99%. І тільки 1% компаній має в якості акціонера державу. У 3,3% компаній в акціонерному капіталі були іноземні інвестиції.

Як виявилось, більшість респондентів вважає за краще інтегрований підхід до розробки стратегії. І тільки незначна кількість компаній використовують формалізований підхід до планування. Малі та середні підприємства, в основному, віддають перевагу інтегрованому і спонтанному підходу, великі підприємства вибрали - інтегрований і формальний. В якості стратегічних цілей розвитку великі, середні оцінки отримала мета максимізації економічних показників (3,9).

Менші оцінки і меншу узгодженість отримала мета сталого розвитку (2,6). З точки зору розміру підприємств очевидно, що мета сталого розвитку ближча великим компаніям, ніж середнім та малим, що в цілому логічно.

Що стосується наявності формалізованої стратегії, то велика частина компаній її взагалі не має (48%), або має річну стратегію і річний план (47%). Велика частина малих підприємств погодилися з тим, що не мають стратегії і плану, а середні і великі підприємства швидше мають річні стратегії і плани, ніж довгострокову стратегію розвитку. Середні оцінки рівня виконавчих здібностей виявилися невисокими, що цілком закономірно. Найбільш низькі середні оцінки характерні для малих підприємств, суттєво краща ситуація на середніх і великих підприємствах. Це також можна пояснити, оскільки якщо підприємства зросли до середніх і великих, значить питання організації бізнесу повинні бути більш-менш вирішені.

Висновки. Дослідження підтвердило існування на практиці трьох стилів стратегічного планування: формалізованого, спонтанного і змішаного (інтегрованого). Домінування інтегрованого підходу не є несподіваним, оскільки воно забезпечує адаптивність системам управління. У той же час, низька частка формалізованого планування може бути пов'язана з низьким ступенем держкомпаній у вибірці.

Ключові слова: підприємництво, стилі планування, формалізоване планування, спонтанне планування, інтегроване планування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ansoff I. Corporate Strategy: an Analytic Approach to Business Policy for Growth and Expansion. New York: McGraw-Hill, 2010.
2. Burnes V. Kurt Lewin and the planned approach to change: a re-appraisal // Journal of Management Studies. 2004. №41 (6). P. 977-1002.
3. Burgelman R.A. Intraorganizational ecology of strategy making and organizational adaptation: Theory and field research // Organization Science. 1991. №2 (3). P. 239-262.
4. Hart S.L. An integrative framework for strategy-making processes // Academy of Management Review. 1992. №17 (2). P. 327-351.
5. Hendry J. Strategic decision making, discourse, and strategy as social practice // Journal of Management Studies. 2000. №37. P. 955-978.